

Cumhuriyetle yaşıt bir serüven

Cumhuriyet'in ilk yıllarından darbelere kadar uzanan geniş döneme hem bir siyasetçinin kızı hem de bir gazetecinin eşi olarak şahitlik etmiş Özden Toker'in anıları soluk soluğa okunan bir yaşam serüveni. İsmet ve Mevhibe İnönü'nün kızı, işkadını Özden Toker'in anlatımıyla, bir Cumhuriyet yolculuğu...

AYBIKE COŞKUN
aybike.coskun@hurriyet.com.tr

Pek çok insan geçmişi merak eder; görmek, duymak ve hatta yaşamak ister belki de. Geçmiş, özellikle de böyle bir geçmiş her zaman merak uyandırır. Bu nedenle de çok keyiflidir anıları okumak, insanı gerçekçi bir zaman yolculuğuna çıkarır. Özden Toker'in dilinden, Mehmet Ö. Alkan'ın soruları -ve tabii düzenlemeleri- eşliğinde dinlediğimiz bu anılar da bizi o güzel günlerde bir zaman yolculuğuna çıkarıyor. Cumhuriyet tarihimizin ilk yıllarından başlayan bu anılar ile günümüze kadar uzanan dopdolu bir yolculuğun biletini sunuyor 'İsmet İnönü'nün Kızı Anlatıyor' isimli kitap.

Özden Toker 7 Şubat 1930'da, İsmet İnönü ve Mevhibe İnönü'nün kızı olarak Ankara'da dünyaya geliyor. İçine doğmuş olduğu aile, dönem ve de duayen gazeteci Metin Toker ile yaşadığı evlilik neticesinde hepimiz tarafından duyulmaya değer olayların içinde yaşıyor hayatını. Hepimiz tarafından duyulmaya değer diyorum çünkü bu anılarda Atatürk'ten İnönü'ye, Ülkü'den Sabiha Gökçen'e, Hasan Ali Yücel'den Koç ailesine kadar önemli pek çok ismi bulmak, dönemin gerek Türkiye'deki gerek de dünyadaki siyasi ve sosyal olaylara hem çocuk hem de yetişkin Özden'in cümleleri ile kulak vermek mümkün.

Düşünün, bu hayata Cumhuriyet'in ilk yılları, Atatürk'ün vefatı, İnönü'nün cumhurbaşkanlığı, İkinci Dünya Savaşı, çok partili hayata geçiş, Kennedy suikastı, darbeler ve daha neler neler sığmış. Üstelik tüm bunlara hem bir siyasetçinin kızı hem de bir gazetecinin eşi olarak şahitlik etmiş Özden Toker. Bundan sebeptir ki... **"Hikâyem uzun... Cumhuriyet'le yaşıt... Hep tekrarladığım gibi, Cumhuriyet'in ilk on yılında doğan bir çocuğun serüveni..."** sözleriyle başlıyor kitap. Bu cümle bile kitabın doluluğuna göz kırptırıyor. Atatürk'ün ve İsmet İnönü'nün de yer aldığı yemek masaları, ev ziyaretleri bizi karşılıyor sayfalarda. Cumhuriyet'in kurucusu olan o büyük ismin verdiği öğütler ile büyümüş olan bir kız çocuğunun hatırasında kalanları ismini hepimizin duy-

duğu Pembe Köşk anıları takip ediyor. Mehmet Ö. Alkan'ın ustalıkla hazırlanmış sorularına Özden Toker'in verdiği içten cevaplar her sayfanın sonunda bir yaprak daha çevirme isteği uyandırıyor.

Yoğun siyasetin bu kadar merkezde olmasına rağmen, özel hayat ile dönemin siyasi karakter ve olaylarının bu kadar iç içe bulunduğu bir geçmişe ek olarak evlat, anne, eş, işkadını olan Özden Toker'i de bulmak mümkün satırlarda. Ve sanırım, şahsi hayatının çok sakin olduğunu iddia etmek pek de doğru olmaz...

Özden Toker, babasının vefatının ardından vakıf kuruyor ağabeyleriyle beraber. Hem kurduğu vakıflar ile hem de müzeye çevirdikleri Pembe Köşk ile geçmişin izlerini günümüze taşıyor demek mümkün. Özellikle de Pembe Köşk'ü ziyarete gelen öğrencilerle kendisinin ilgilendiğinden ve onların Atatürk ile ilgili sorularını seve seve cevapladığından bahsediyor kitapta. **Vakıf sürecine ve bu ziyaretlere daha çok çocukken, o farkında bile olmadan Atatürk tarafından aslında nasıl hazırlandığını şu cümleler ile ifade ediyor:** "O anda ben kendimi çocuk olarak babamın masasında yemek yerken buldum. Atatürk beni, Ülkü'yü niçin oraya oturtmuştu? Onun cevabını bulmuştum. Atatürk'ün bana söylediklerini, ondan gördüklerimi, öğrendiklerimi seneler sonra ülkemizin çocuklarına anlatabilmem, öğretebilmem için. Ve büyük bir sorumlulukla bu vakfı yürütmeyi üzerime aldım. 'Üzerimize aldık' demek daha doğru..."

Tüm bu anıların kelimelerde vücut bulmuş halinin yanında bir de arşivlerden çıkarılmış, daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış fotoğraflar bu zamanda yolculuğu daha da renkli kılıyor.

Bahsedilen her anının daha uzun anlatılmış olmasını umacağınız bir kitap ile keyifli yolculuklar. ■

İSMET İNÖNÜ'NÜN KIZI ANLATIYOR
CUMHURİYET'LE ÖZDES BİR YAŞAM
ÖZDEN TOKER
Söyleşi: Mehmet Ö. Alkan
Yapı Kredi Yayınları, 2023
312 sayfa.